

Lähtettäjä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Mielipide Helsingin luonnonhoidon työohjeen luonnoksesta (osa 2: Kedot, niityt ja maisemapellot)

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n (rek.nro 116.353, 4670 jäsentä loppuvuonna 2025) tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa on perehtynyt Helsingin luonnonhoidon osan 2 työohjeen luonnokseen ja lausuu mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Ketoja, niittyjä ja maisemapelloja koskeva luonnonhoidon työohje on kauttaaltaan erinomaisen hyvin valmisteltu, selkeästi esitetty ja sisällöltään kattava. Työohje ohjaa kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevaa luonnonhoidon suunnittelua ja toteutusta, ja sen tavoitteena on tarkentaa vuonna 2025 valmistuneissa luonnonhoidon periaatteissa esitettyjä tavoitteita ja toimenpiteitä Helsingin kaupungin alueella sijaitsevien avointen viheralueiden osalta.

Avoimet viheralueet jaetaan työohjeessa ominaisuuksiensa mukaan erilaisiin kunnossapitoluokkiin (arvo-, käyttö- ja maisemaniityt, avoimet alueet, maisemapellot sekä katujen niittyluokat) ja edelleen hoitokäytäntöjen mukaan hoitotapaluokkiin. Avoimen viheralueen hoitotapaluokka ilmaisee mm. sen, kuinka usein ja millä tavoin alueen kasvillisuutta niitetään. Ketojen, niittyjen ja maisemapeltojen kuviokohtaisia tietoja ja paikkatietoa viedään kaupungin yleisten alueiden rekisteriin, metsätietojärjestelmään sekä luontotietojärjestelmään, ja tämän ohella tietoa on tarkoitus koota vielä kehitteillä olevaan niittytietokantaan. Pidämme avointen viheralueiden luontoarvojen turvaamisen ja kehittämisen kannalta välttämättömänä sitä, että kaupungin eri toimijoilla on käytettävissään luonnon monimuotoisuutta koskeva paikkatieto esimerkiksi tärkeiden pienipiirteisten maisemaelementtien ja petolintujen pesintöjen osalta, ja että eri järjestelmiin tallennettu aineisto kommunikoi keskenään.

Avointen ja puoliavointen alueiden linnuston huomiointi työohjeessa

Työohjeessa tunnustetaan kiitettävällä tavalla avointen viheralueiden merkitys levähdys- ja ruokailualueina, puoliavointen alueiden tärkeys pesimäympäristönä sekä peltojen ja niittyjen pienipiirteistä vaihtelua lisäävien elementtien keskeisyys peltolintujen kannalta. Kesantovaiheen merkitys on kirjattu työohjeeseen mainintana (osio 3.1), mutta **esitämme tämän ohella työohjeeseen lisättäväksi mainintaa kesantojen säilyttämisestä ja lisäämisestä soveltuvien peltoalueiden keskiosissa eräänä peltolinnustoa hyödyttävänä**

toimenpiteenä. Maisemapeltojen yleisten ohjeiden osalta (s. 14) työohjeessa esitetään osaa niityistä ja maisemapelloista hoidettavaksi siten, että näiden alueiden reunavyöhykkeet säilytetään pensaistoisina. Edelleen suurempien niittyjen osalta (s. 15) esitetään isojen niittyjen keskelle jätettäväksi lehtipuuvaltaisia metsäsaarekkeitä sekä ojien reunojen pensastoja suoja-, pesä- ja ravintopaikoiksi linnuille. **Pidämme näitä ohjeita erittäin tervetulleina ja kaivattuina.**

Niityillä ja pelloilla pesivä ja ruokaileva linnusto on huomioitu hyvin niittyjen yhteisissä hoitokäytännöissä (osio 5.4.2). Pidämme avointen viheralueiden luontoarvojen kannalta erinomaisena uudistuksena mosaiikkimaisen niittotavan käyttöönottoa erityisesti arvokkailla niittykohteilla. Mosaiikkimainen niittotapa tukee myös tavoitetta ympärivuotisen kasvipeitteisyyden lisäämiseksi. Hoitokäytäntöjä täsmennetään eläimistön huomiointin osalta edelleen (s. 23), ja työohje ansaitsee kiitoksen linnuston huomiointista: niin havaittujen pesien merkintä ennen niittoa, niiton aloittaminen keskeltä ja eteneminen kohti reunoja, niitonopeuden hidastaminen ja pienemmän alan niittäminen kerrallaan kuin erityishuomion kiinnittäminen ensimmäisen niiton ajankohtaan sisältyvät työohjeeseen. Tämän ohella laaja-alaisen maisemapeltojen ja luonnonmukaisten alueiden osalta niitto voidaan pyrkiä rajaamaan kokonaan pesimäajan ulkopuolelle. Nämä hoito-ohjeet auttavat avoimien alueiden maapesintäisten lintujen pesinnän ja poikasten turvaamisesta. Hoitotapaluokissa koneellisesti niitettävät avoimet viheralueet voidaan kohteen mukaan niittää joko kerran (luokat B ja D) tai kaksi kertaa (luokat A ja C) kesässä. Kerran kesässä niitettävien kohteiden osalta niitto toteutetaan työohjeen mukaan 31.8. mennessä lintudirektiivin velvoitteet huomioiden. Kaksi kertaa kesässä niitettävien kohteiden ensimmäinen niitto tehdään 30.6. (luokka A) tai 15.7. (luokka C) mennessä. Erityisesti kesäkuulle ajoittuva niitto on lintujen pesintöjen kannalta ongelmallinen. Tämä on myös tunnistettu työohjeessa, ja kesäkuulle ajoittuvien niittojen yhteydessä korostetaan, että maapesintäisen linnuston huomiointi on tällöin erityisen tärkeää.

Lintujen pesien huomiointi ja säästäminen on sisällytetty myös maisemapeltojen hoitoa koskeviin erityisiin toteutusohjeisiin sekä niittotöiden että peltojen kevättöiden osalta (s.31). Ympärivuotisen kasvipeitteisyyden lisäämisen huomiointi myös maisemapeltojen hoito-ohjeissa on kannatettava ja tervetullut lisäys: osa peltojen pientareista ohjeistetaan jättämään niittämättä, ja tämä lisää talvehtiville siemensyöjälinnuille tärkeiden talventörröttäjien määrää.

Lopuksi

Ketojen, niittyjen ja maisemapeltojen luonnonhoidon periaatteet ovat kehittyneet vuodesta 2025 yhä paremmin linnustoa huomioivaan suuntaan ja jalostuneet erinomaiseksi nähtävillä olleeksi työohjeluonnokseksi. Kiitämme Helsingin kaupunkia työohjeen luonnoksen huolellisesta ja kattavasta valmistelusta sekä erittäin toimivasta sidosryhmätyöskentelystä. Toivomme saman huolellisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomiointin jatkuvan myös vesistöjen ja ranta-alueiden luonnonhoidon periaatteiden päivitystyössä.

Helsingissä 7.6.2026

Aleksi Mikola

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —

Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry